UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

IV. De Hæreticis, Schismaticis, & Apostat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

DE HÆRETICIS ET SCHISMATICIS, ET APOSTATIS.

TITVLVS IV.

Qui ſint hæretici, & qui ſchiſmatici, & quomodo differant. h.d.

HÆretici ſunt, qui vanæ gloriæ, principatuſque ſui cauſa falſas opiniones gignunt, vel ſequuntur. Schiſmatici ſunt, qui ſe ab unitate Eccleſiæ per inobedientiam ſeparant. Licet autem inter hos à principio quædam videatur eſſe diverſitas, nullum tamen eſt ſchiſma, quod ſibi aliquam tandem hæreſim non confingat, ut ab Eccleſia rectè receſſiſſe videatur.

Schiſmatici excommunicatione, depoſitione, bonorum confiſcatione, & à ſe geſtorum annullatione puniuntur. h.d.

VTrumque *a* verò crimen atrociſſimè Eccleſiaſtica diſciplina proſequitur: nam ſchiſmaticos excommunicationis ſententia Canones inſectantur: & ſi nec ſic reſipuerint, ab omni miniſterio Eccleſiaſtico deponentur, adhibito etiam, ſi neceſſe fuerit, brachii ſecularis auxilio, ad illorum inſolentiam coërcendam, cum omnium etiam bonorum confiſcatione. Ordinationes quoque ab his factas, & dignitatum ſive beneficiorum conceſſiones, alienationes rerum Eccleſiaſticarum, omni penitùs firmitate carere voluerunt.

Hæretici niſi hæreſim abjudicaverint, omni Eccleſiaſticæ prærogativa nudati traduntur ſeculari curiæ puniendi. h.d.

IN hæreſi *b* autem deprehenſi, præter perpetui vinculum anathematis, ſi clerici ſint, vel religioſi, totius ordinis Eccleſiaſtici prærogativa ſpoliandi erunt, & omni officio, & beneficio nudati, ſecularis relinquentur arbitrio poteſtatis, animadverſione debita puniendi, niſi continuò poſt deprehenſionem erroris ad fidei Catholicæ unitatem recurrere, & errorem ſuum publicè abjurare, & congruam ſatisfactionem exhibere conſenſerint. Laici verò, niſi (prout dictum eſt) abjurata hæreſi & ſatisfactione exhibita, ad fidem redierint orthodoxam, ſecularis judicis arbitrio relinquentur, debitam pro qualitate facinoris ultionem recepturi.

Bona hæreticorum poſt latam ſententiam confiſcantur. h.d.

BOna quoque *c* damnatorum, propter hæreſim ipſo jure, & omni ſpe potiundæ hæreditatis filiis adempta, confiſcata intelligentur: aut ſi clerici fuerint, Eccleſiis, à quibus ſtipendia receperunt, applicabuntur. Confiſcationis tamen hujuſmodi executio, vel bonorum occupatio facienda non erit, antequam ſuper crimine ſententia fuerit promulgata.

Ob hæreſim maritorum dotes uxorum non ſunt confiſcandæ, niſi ſcienter contraxerint matrimonium cum hæreticis. h.d.

SEd & cùm alteri per alterum iniqua conditio inferri non debeat, propter hæreſim maritorum, uxorum Catholicarum dotes *d* confiſcari non debent, niſi fortè cum viris matrimonia contraxerint, quos hæreticos eſſe ſciebant.

Etiam poſt mortem bona hæreticorum confiſcantur. h. d.

POſt mortem *e* quoque ob ſceleris immanitatem hæreticos pœna proſequitur: ideoque & ſi criminoſo vivente nihil fuerit ſuper bonorum confiſcatione declaratum, nihil minùs ad eam etiam ipſo mortuo procedendum erit.

Hæretici non poſſunt tradi Eccleſiaſticæ ſepulturæ. Et tumulantes eos excommunicantur, nec antè abſolvuntur, quàm propriis manibus exhumaverint. h.d.

ECcleſiaſtica *f* quoque ſepultura uſque adeò carere debent, ut ſi qui eoſdem credentes, aut fautores eorum ſcienter Eccleſiaſticæ ſepulturæ tradere auſi fuerint, excommunicationis ſententiæ ſubjacere debeant, nec ante abſolutionis mereantur beneficium, quàm propriis manibus hujuſmodi corpora extumulent, & projiciant: locus autem ille perpetuò carebit ſepultura.

Deſcendentes ab hæretico uſq; ad ſecundum gradum, ab hæretica uſq; ad primum, non poſſunt habere beneficium Eccleſiaſticum, niſi pater aut mater deceſſerint emendati. h.d.

SEd *a* & eorum filii ad beneficia Eccleſiaſtica, ſeu publica officia admittendi non erunt: quod quidem per paternam lineam uſque ad ſecundum gradum, per maternam verò uſque ad primum tantùm extenditur. Cum enim ſecundùm legitimas ſanctiones reis læſæ majeſtatis capite punitis, & bonis confiſcatis, eorum filiis vita ſolummodò ex miſericordia conſervetur, quanto magis qui aberrantes in fide Deum offendunt, muneribus, bonis, honoribus debent ſpoliari? cùm longè ſit graviùs æternam, quàm temporalem lædere majeſtatem. Hoc tamē intelligendum eſt de filiis & poſteris eorum, qui tales eſſe, vel etiam deceſſiſſe probantur: non autem illorum, quos emendatos & Eccleſiæ unitati reincorporatos eſſe, conſtiterit.

Qui receperunt pœnitentiam Eccleſiæ, vel recipere ſunt parati, ſunt reincorporandi: poſt abjurationem verò relapſi non ſunt amplius reincorporandi, ſed traduntur curiæ ſeculari: eis tamen non negatur ſacramentum pœnitentiæ. h.d.

SEd videamus, qui & quando incorporari debeant: conſtat eos, qui pro culpa hujuſmodi ad mandatum Eccleſiæ pœnitentiam acceptaverint, eamque vel peregerint, vel humiliter proſecutioni ejus inſiſtant, reincorporandos eſſe. Idem juris eſt, ſi pœnitentia nec peracta ſit nec impoſita, dum tamen crimini obnoxii ad eam ſuſcipiendam parati fuerint. Quòd ſi poſt *c* abjurationem erroris, vel poſtquam ſe proprii Antiſtitis examinatione purgaverint, in abjuratam hæreſim reincidiſſe deprehenſi fuerint, ſeculari judicio ſine ulla penitus audientia relinquendi erunt: licet ſi poſtmodum pœniteant, & pœnitentiæ ſigna in eis apparuerint manifeſta, nequaquam ſint relapſis humiliter petita ſacramenta pœnitentiæ & Euchariſtiæ deneganda.

Quando quis dicatur relapſus. h.d.

REIapſi autem intelligendi ſunt, non ſolùm ii, quorum ante abjurationem crimen planè probatum fuerit, verùm etiam *d* ii, qui poſtquam accuſati, vel vehementer ſuſpecti ſemel hæreſim in judicio abjuraverint, & poſtmodum in eandem iterum reinciderint. Planè ſi ex modica & levi ſuſpicione ſemel quis abjuraverit, reincidens, quanquam ex hoc ſit gravius puniendus, non tamen debet in hæreſim relapſorum pœna puniri.

Qui abjuraverit in uno articulo, ſi poſt ſit hæreticus in alio, dicitur relapſus. h. d.

IS verò *e*, qui in una hæreſis ſpecie, vel ſecta commiſit, aut in uno fidei articulo, ſeu Eccleſiæ ſacramento erravit, & poſtmodum hæreſim ſimpliciter vel generaliter abjuravit, ſi deinde in aliam etiam hæreſis ſpeciem ſive ſectam, aut alio articulo ſeu ſacramento commiſerit, relapſus in hæreſim, judicandus erit.

Suſpecti de hæreſi, niſi ſe purgent, ſunt excommunicandi, & excommunicati ſi in excommunicatione induruerint, condemnantur tanquam hæretici. h.d.

QVi *f* verò inventi fuerint ſola ſuſpicione notabiles, ob eam quantumvis vehementem de tam gravi crimine condemnandi non erunt, ſed niſi juxta conſiderationem ſuſpicionis, qualitatemque perſonæ propriam innocentiam congrua purgatione monſtraverint, anathematis gladio ſeſe feriendos exponunt, & uſque ad ſatisfactionem ab omnibus evitabuntur, & ſi per annum in excommunicatione perſtiterint, velut hæretici condemnabuntur.

a *Ca. 1. & per totum ti. de ſchiſmat. in 6.* b *C. ad abolendam. & c. excommunicamus. §. 1. ext. eod. ti. de hær.* c *Ca. cùm ſecundùm. eod. ti. in 6.* d *C. decrevit. de hær. in 6.* e *C. accuſatus. §. pen. eod. ti. in 6.* f *C. 2. in prin. eod. ti. in 6.*

a *C. ſtatutum. eo. ti. in 6.* b *d. c. ſtatutum. §. hac.* c *C. ſuper. eod. ti. in fi.* d *C. accuſatus. in prin. eo. ti. in 6.* e *d. c. accuſatus. §. 1. eo. ti. in 6.* f *C. cùm contumacia. eo. ti. in 6.*

Plura

Plura ſpecialiter inducta ſunt in cauſa hæreticorum, & proceſſu contra eos. h. d.

PLura *a* quoque ad hoc atrociſſimum crimen vindicandum ſpecialiter & præter ordinarias Iuris regulas inducta ſunt, tam circa judicium & proceſſum inſtituendum, & teſtium depoſitiones, & carcerum cuſtodiam, & immutationis pœnam: quàm etiam contra fautores, receptatores & defenſores eorum, ut clarè ex lectione ſacratum conſtitutionum apparere poteſt.

Apoſtata qui ſint, & quotuplex Apoſtaſia: & quâ pœnâ puniantur Apoſtatæ. h. d.

Et hæc eſt tertia pars principalis hujus tituli.

APoſtatæ ſunt, qui à ſtatu fidei, obedientiæ, vel religionis, quam ſe tenere profeſſi ſunt, temerariè recedunt. Apoſtaſiæ *b* triplex eſt ſpecies: alia enim eſt perfidiæ, alia inobedientiæ, alia irregularitatis. Apoſtaſia perfidiæ eſt, cùm qui à fide recedunt: utputà, cùm Chriſtiani effecti in Chriſti fide prævaricantur *c*, & ad Iudaicos, vel alios deteſtabiles ritus convertunt. Apoſtaſia inobedientiæ eſt *d*, cùm quis præceptum ſuperioris ſui ſpontè tranſgreditur, ſive patrum regulis, vel conſtitutionibus non obtemperat. Irregularitatis Apoſtaſia eſt, cùm quis ab ordine ſuo *e*, ſive aſſumptæ religionis recedit. Apoſtatas autem ſacri Canones tam inter infames *f* deputant, quàm etiam excommunicationis & aliarum pœnarum vinculis innodandos eſſe præcipiunt.

DE SORTILEGIS, MALEDICIS, ET SACRILEGIS.

TITVLVS V.

Inquiſitor hæreticæ pravitatis non poteſt procedere contra ſortilegos, niſi ſortilegium expreſſè contineat hæreſim. h. d.

SCiendum eſt, hæreticæ peſtis inquiſitores de divinationibus, & ſortilegiis, niſi hæreſim ſaperent manifeſtè, ſeſe intromittere non debere, nec talia exercentes poſſe punire, ſed eos ſuis debere judicibus puniendos relinquere, cùm negotium fidei, quod ſummè privilegiatum eſſe convenit, per occupationes alias non debeat impediri.

Qui ſint ſortilegi: & quod ab Eccleſia ſint omninò ejiciendi. h. d.

SVnt autem *g* ſortilegi, qui prætextu religionis per quaſdam ſortes divinationis ſcientiam profitentur, aut quarumcunque ſcripturarum inſpectione facta, futura promittunt. Ariolorum *h* igitur aruſpicum, incantatorum, & omnium ſortilegorum artes, cùm ſint ex quadam peſtifera ſocietate dæmonum atque hominum quaſi pacta infidelis & doloſæ amicitiæ conſtituta, penitùs ſunt ab Eccleſia eliminandæ, & ſuperſtitioſi artifices, niſi per pœnitentiam reſipiſcant, perpetuo anathemate feriendi: & ſi clerici ſint, degradandi.

Si blaſphemus injunctam ſibi pœnitentiam peragere recuſet, & vivens ab ingreſſu Eccleſiæ arcebitur, & mortuus Eccleſiaſtica carebit ſepultura. h. d.

DIverſa eſt pœna maledicorum *i*: nam ſi quis in Deum, vel aliquem ſanctorum linguam in blaſphemiam publicè relaxare auſus fuerit, pœnæ, juxta Gregorianæ conſtitutionis tenorem, ſubdendus erit: quàm ſi recipere, & pœnitentiam peragere recuſaverit, & Eccleſiaſtica carebit ſepultura.

Sacrilegi variis pœnis puniuntur. h. d.

SImilibus, interdumque acrioribus urgentur pœnis qui in ſacrilegii crimen incidunt, & Eccleſias incendere & violare minimè verentur: nam pro modo ſceleris admiſſi, facinoriſque perpetrati, niſi plenè ſatisfecerint, aut de ſatisfaciendo plenam ſecuritatem exhibuerint, nunc pœnitentiæ beneficium ſacrilego penitùs denegatur, nunc anathemate vincitur, nunc perpetua damnatus infamia carceri traditur, aut exilio perpetuæ deportationis, & depoſitionis animadverſione coërcetur: aliquando etiam pecuniaria pœna mulctabitur.

Conſentientes ſacrilegis, & ſacerdotes ipſis pœnitentiam dantes, vel ſepulturæ eorum intervenientes, vel ab eis eleemoſynas recipientes, pari pœna cum eis puniuntur. h. d.

NEc ſolùm talibus pœnis illi plectendi erunt, qui ſacrilegium admiſerint, ſed etiam conſentientes eis, Presbyteri quoque, vel clerici, qui in vita, vel morte ſacrilegis pœnitentias dare, aut ſepulturæ intereſſe, vel eorum eleemoſynas accipere auſi fuerint, ſive rapinæ participes inventi fuerint, Eccleſiaſtico beneficio privati ordinis ſui damnum irrecuperabiliter patientur.

Sacrilegium committitur tam intuitu rerum, quàm perſonarum. Et qualiter intuitu rerum. h. d.

SAcrilegium autem admitti dicitur, tam ratione rerum, quàm perſonarum. Rerum *a*, ut cùm quis ſacrum de ſacro, vel ſacrum de non ſacro, vel non ſacrum de ſacro aufert. Sed & ſi non de ſacro aliquid ablatum fuerit, ſed intra certos paſſus, qui in circuitu Eccleſiæ ſunt, adhuc ſacrilegium committi dicitur.

Ratione perſonarum committitur ſacrilegium, cùm quis clericum percutit, vel cum moniali rem habet. h. d.

PErſonarum ratione ſacrilegium perpetratur, cùm quis in clericum, vel monachum violentas & impias manus *b* injicit: vel cùm perſonæ Deo dicatæ per coitum appetuntur: de quibus infrà ſuo loco latiùs dicturi ſumus.

DE FVRTIS.

TIT. VI.

Furti nomine omnis illicita uſurpatio continetur: & fures promoveri non poſſunt, imò promoti, deponuntur, & ſi ſint incorrigibiles, debent excommunicari, & ſi occiſi fuerint in furto, non eſt pro eis orandum, niſi ante mortem ſint confeſſi. h. d.

FVrti quidem nomine omnis illicita uſurpatio alienæ rei concluditur: ſed nunc de iis tantùm agimus, quæ ſpeciali nomine deſtituta generali furti appellatione continentur. Fures autem non ſolùm ſeculares leges, verùm etiam Canones acriter inſectantur: nam nec ad ſacros ordines promoveri, niſi ſecundùm ea, quæ ſuprà primo libro diximus, & promoti ab iiſdem dejici, & ſi depoſiti incorrigibiles fuerint, excommunicari, & demum poteſtati ſeculari tradi debent. Et ſi *c*, dum furtum committitur, occiſi fuerint, pro eis minimè orandum erit: quanquam ſi comprehenſi, aut vulnerati confeſſi fuerint, communio eis non ſit deneganda.

Furtum committentes ob neceſſitatem mitius puniuntur, & pœna furum puniuntur partientes cum eis, & qui furtorum ſunt conſcii. h. d.

SEd hæc de illis intelligere nos oportet, qui nulla neceſſitate adacti furtum commiſerunt. Cæterum ſi quis propter neceſſitatem *d* cibaria, veſtem, vel pecus furatus fuerit, longè mitiori pœna puniendus erit. Nec fures ſolùm ſuprà dictis pœnis tenentur, ſed ii quoque *e*, qui aut cum furibus partiuntur, aut qui furtorum conſcii fures quærentibus poſſeſſoribus non indicant.

a *In 6. & Clem.* b *Gloſſ. 1. c. extr. de Apoſta.* c *Can. non poteſt. 2. q. 7.* d *C. 2. & c. illud. ext. de major. & obed.* e *Can. fin. diſt. 50. & c. 1. ext. de Apoſt.* f *Can. infames. 6. q. 1. gl. in c. 1. de tempo. ord. in 6.* g *Can. 1. 26. q. 1.* h *extr. de ſortileg. & 26. qu. 1. 2. 3. 4. & 5.* i *C. 2. ext. de maled.*

a *Can. quiſquis. §. ſacrilegium. 17. q. 4.* b *C. ſi quis contumax. §. ſacrilegium. 7. q. 4.* c *C. 2. ext. eod.* d *C. ſi quis propter. extr. eod.* e *C. qui cum fure. eod. tit. ext.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN